

ГРИГОРІЙ ПЕЦУХ

В 70-у річницю з дня народження
Виставка різьби — березень - травень 1993

Галерея українського мистецтва
при Фундації св. Володимира
Краків вул. Каноніча 15

GRZEGORZ PECUCH

W 70-tą rocznicę urodzin
Wystawa rzeźby — marzec - maj 1993

Galeria Sztuki Ukraińskiej
przy Fundacji im. św. Włodzimierza
Kraków, ul. Kanonicza 15.

ГРИГОРІЙ ПЕЦУХ - художник, скульптор, проживає в Закопаному. Народжений 1923 року у Флоринці (воєв. Новий Санч) на Лемківщині. Одружений з Софією Парій (мггр економії), син Дарко (інженер) працює у Кракові.

Григорій Пецух є випускником Образотворчого технікуму в Закопаному (1950), а відтак Академії Мистецтв у Варшаві, де в 1950-1956 роках навчався на факультеті різьби, у головній мірі, під керівництвом проф. Маріана Внука.

Твори Г. Пецуха експонувались на біля ста крайових і закордонних виставках, м.ін. у США, Голандії, Норвегії, Німеччині, Франції, Іспанії, Мадярщині, в Болгарії, Росії, Чехословаччині. Різьби Григорія Пецуха є окрасою музеїв Польщі - в Татшанському музеї у Закопаному, Окружному музеї в Новому Санчі та в приватних колекціях збірках в Польщі, США, Канаді, Мексиці, Німеччині, Франції, Іспанії. Різьбу Матері Божої з Ісусом передано як дар краківських вірних для блаженнішого кардинала Й. Сліпого. Деякі з робіт скульптора вписалися на постійно в архітектурний краєвид -- напр. пам'ятник у граніті в Устю Руському (Горлицькому), пам'ятник на могилах батьків Г. Пецуха у Лагові (Зеленогірщина), куди було їх виселено в 1947 році, трон Фараона для кінофільму „Фараон”, портрети-барельєфи Тараса Шевченка, Івана Франка, а також Богдана Лепкого на Раковицькому цвинтарі в Кракові. (Цей барельєф, поставлений на могили поета без офіційного дозволу, було створено в 1972 р. до планованих - однак заборонених - святкувань сторіччя від дня народження автора трилогії „Мазепа”).

Григорій Пецух лауреат різних нагород, м.ін. Міністерства Культури і Мистецтва (1967) і Золотої медалі Об'єднання Польських Художників (ZPAP).

GRZEGORZ PECUCH — artysta rzeźbiarz, zamieszkały w Zakopanem, urodził się w 1923 roku we Florynce (Beskid Niski, woj.Nowy Sącz) na Łemkowszczyźnie. Ożeniony z Zofią Parij (mgr ekonomii), syn Dariusz (inżynier) pracuje w Krakowie.

Grzegorz Pecuch jest absolwentem zakopiańskiego Liceum Technik Plastycznych (1950) oraz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie w latach 1950-1956, studiował na Wydziale Rzeźby, głównie pod kierunkiem prof. Mariana Wnuka.

Prace G. Pecucha wystawiano na ponad stu wystawach krajowych i zagranicznych m.in. w USA, Holandii, Norwegii, Niemczech, Francji, Hiszpanii, na Węgrzech, w Bułgarii, Rosji, Czechach, Słowacji. Rzeźby Grzegorza Pecucha zdobią muzea oraz prywatne zbiory kolekcjonerów na obu półkulach naszej planety i w muzeach Polski -- w Muzeum Tatrzzańskim w Zakopanem, Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu, w Muzeum Narodowym w Warszawie i Poznaniu. Niektóre z jego prac wpiły się na stałe w krajobraz architektoniczny -- np. pomnik w granicie w Uściu Gorlickim (Ruskim), pomnik na grobie rodziców wysiedlonych w 1947 roku do Łagowa (woj. Zielona Góra), tron Faraona do filmu *Faraon*, płaskorzeźby Tarasa Szewczenki, Iwana Franki oraz Bohdana Łepkiego na mogile poety, na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, wyrzeźbiona wbrew zakazowi uczczenia setnej rocznicy urodzin autora trylogii *Mazepa*.

Jest laureatem szeregu nagród, m.in. Ministra Kultury i Sztuki (1967) i Złotej Odznaki ZPAP.

Дерево життя, дерево, фото Йоланта Гайда.

Drewno życia, drewno, fot. Jolanta Gajda

Список праць; Spis prac

Заголовок; Tytuł	розмір в см.	дата	дерево
1. При неділі; Przy niedzieli	104	1956	липа
2. Лемко; Lemko	110 x 73	1958	ялиця
3. Молодість; Młodość	66	1964	липа
4. Вернягора; Wernyhora	59	1965	ольха
5. Дерево життя; Drzewo życia	74	1971	липа
6. Гайовий; Gajowy	62	1971	горіх
7. Король; Król	53 x 23	1981	горіх
8. Королева; Królowa	69 x 22	1981	горіх
9. Королевач; Królewicz	56 x 23	1981	горіх
10. Зальоти; Zaloty	72 x 32	1981	горіх
11. Тризуб; Tryzub	119 x 44	1982	горіх
12. Весна; Wiosna	92 x 42	1982	горіх
13. Пророк; Prorok	65 x 30	1982	горіх
14. Дівчина; Dziewczyna	110 x 25	1982	горіх
15. Пегаз; Pegaz	46	1984	липа
16. Материнство; Macierzyństwo	73	1984	дуб
17. Ангел хоронитель; Anioł Stróż	61	1986	липа
18. Покоління; Pokolenie	70	1987	дуб
19. Родина; Rodzina	71	1988	дуб
20. Князь; Książ	80	1988	дуб
21. Капличка; Kapliczka	75	1989	груша
22. Свята Ольга; Święta Olga	67	1990	горіх
23. Українка; Ukrainka	52	1991	акація

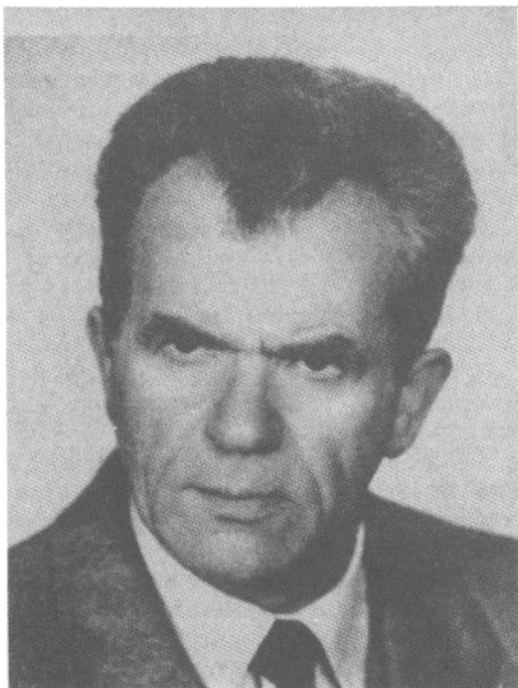
Художник найчастіше різьбить у дереві. Скульптури Г. Пецуха - за його словами - не постають лише у робітні, але народжуються вже в лісі. *Тепло, вітер, сонце і мороз надають ростучому дереву таку певнісну форму, як хоча б природний лук пня, що так важко отримати. Вибрана колода не в ще різьбою, але я вже її бачу. Вона є у цьому дереві і чекає на мої руки". Треба лише відкинути непотрібні тріски, а одержаним формам дати життя. Продовжувати життя істотам і предметам, які необачно чи непотрібно приречені на смерть, чинити їх безсмертними, це --- здається --- головний смисл і ціль творчої праці Григорія Пецуха.*

В горах на Лемківщині дерево, з одного боку, кидали до печі („леца” -- лемківське), а з другого - підбирали і складали з метою створення сімейного гнізда та на будову Дому Божого --- Церкви. На дереві писали ікони святих. З дерева виробляли коліски, забавки, рілляничі знаряддя, але і виростаючі з могил трираменні дерев'яні хрести, які є символом перемоги життя над смертю.

Григорій Пецух різьбить так, щоби в умертвлені колоди дерев вдихнути рідного духа, якого не зламали ні воєнні навали, ні вітроломи. Про незламне тривання при відвічних, святих рідних традиціях немов говорить непохитне плече *Лемка*, якому дає підмогу прямуючий до примирення між народами *Вернягора*.

Над вирізьбленою Григорієм Пецухом *Весною* відроджужогося *Дерева життя*, над *Материнством* і всією *Родиною* *Князя* чи *Короля*, *Королевої* і *Королевича* - та над усім новим *Поколінням* витає і піклується ними *Ангел хоронитель*, спроваджений прабабунею *Українки*“, *Святою Ольгою*, онук якої Володимир Хреститель Київської Русі - означеної *Тризубом* - приніс Хрест з Візантії і поставивши його на своїй землі, прищипав віру у справедливість і християнську любов до ближнього.

Володимир Мокрий.

Artysta najczęściej tworzy w drewnie. Rzeźby G. Pecucha — jak sam wyznaje — nie powstają tylko w pracowni, rodzą się już w lesie. *Ciepło, wiatr, słońce i mróz nadają tę pierwszą formę rosnącemu drzewu, jak chociażby trudny do uzyskania naturalny luk pnia. Wybrany kłoc, nie jest jeszcze rzeźbą, ale ja już ją widzę. Ona jest w tym drewnie i czeka na moje ręce. Należy jedynie odrzucić niepotrzebne drzazgi, a uzyskanym formom dać życie. Przedłużanie życia istotom i rzeczom nieopatrznie czy niepotrzebnie skazywanym na śmierć, czynienie ich nieśmiertelnymi, to — zdaje się — główny sens i cel pracy twórczej Grzegorza Pecucha.*

W górach, na Łemkowszczyźnie, drzewo z jednej strony wrzucano do pieca, a z drugiej wybierano i gromadzono w celu stworzenia gniazda rodzinnego oraz na budowę Domu Bożego — Cerkwi. Na drzewie malowano ikony świętych. Z drzewa powstały kołyski, zabawki, narzędzia rolnicze, ale i wyrastające z mogił trójramienne, drewniane krzyże, symbolizujące zwycięstwo życia nad śmiercią.

Grzegorz Pecuch rzeźbi tak, by w uśmiercane pnie drzew tchnąć ojczyściego ducha, którego nie złamały ni wojenne nawałnice, ni wiatrołomy. O niezłomnym trwaniu przy odwiecznych, świętych tradycjach rodzimych zdają się mówić nieugięte plecy *Łemka*, wspomaganego przez dążącego do przymierza między narodami *Wernphory*.

Nad wyrzeźbioną przez Grzegorza Pecucha *Wiosną* odradzającego się *Drzewa Życia*, nad *Macierzyństwem* i całą *Rodziną Kniazia*, czy *Króla*, *Królowny*, *Królewicza* i nad całym nowym *Pokoleniem* czuwa *Aniol Stróż*, sprowadzony przez prababkę *Ukrainki*, *Świętą Olgę*, której wnuk *Włodzimierz Chrzcziciel Rusi Kijowskiej*, oznaczonej *Tryzubem*, przyniósł Krzyż z Bizancjum i postawiwszy go na swojej ziemi, zaszczerpił wiarę w sprawiedliwość i chrześcijańską miłość bliźniego.

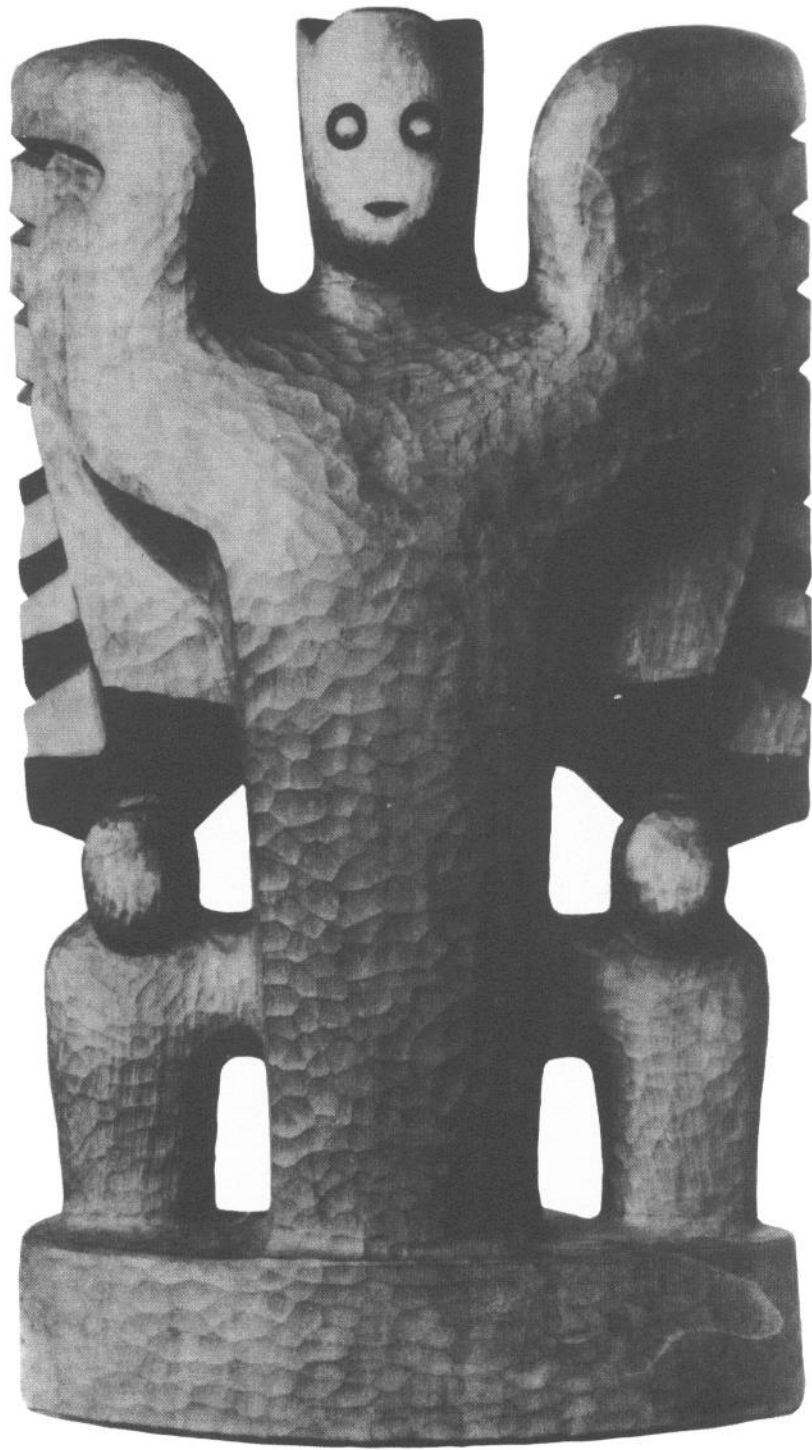
Włodzimierz Mokry

Пегаз, дерево, фото Йоланта Гайда.

Pegaz, drewno, fot. Jolanta Gajda

Ангел хоронитель, дерево, фото Йоланты Гайды.

Anioł Stróż, drewno, fot. Jolanta Gajda

БОГДАН ЛЕПКИЙ ПОЕТ

Плaskopopузу на гробіe Богдана Лепкого, в 100-лєтє уродзін, фот. Даріуш Пенух.

Барельєф Богдана Лепкого в 100-ліття від дня народження. Фото Дарій Пенух.